

TRỞ VỀ MÁI TRƯỜNG XƯA

Hôm nay là thứ ba 1/8/2023. Tôi chào tháng 8, chào ngày đầu tháng 8, tháng “hè” của sinh viên, học sinh! Tháng “hè” đúng nghĩa.

Hè năm nay, bãi trường bắt đầu từ thứ Bảy 8/7, thứ hai 4/9 là (ngày) tựu trường. Nên tháng 8 mới đúng là tháng–bãi–trường, nguyên một tháng học trò không... học, không còn cô cậu nào “*hòn lơ dăng mộng ra ngoài cửa lớp*” (*). Mà là một sớm ban mai, rộn ràng đây công bước ra với “*tình đã hẹn ở trên đường nắng mới*” (*). Mà là một chiều vàng thong thả công viên, mang “*tâm sự đi nói cùng cây cỏ*” (*) hay một tối trăng khuya, lặng lẽ ban–công, ngồi trong đêm thơm, “*thơm như một dòng sữa*”, nghe dòng đời êm ả lặng lẽ trôi.

Đó là tôi, tôi ở tỉnh nhỏ, tôi của ngày xưa vừa “nhớ”. Cậu thiếu niên 15, 16 tuổi, vô tư và mơ mộng, “*yêu đời và yêu người*” (dù chưa có “*người yêu*”). Những năm đầu thập niên 70s đó, đời sống sao mà hiền hòa, sao mà “*trong sáng*”, dấu chiến tranh đang leo thang: hành quân diệt địch ở Cam Bốt (1970), chiến dịch Lam Sơn 719 Hạ Lào (1971) và lên cực điểm với “*mùa hè đỏ lửa*” 1972! Nhớ lại như thế để cảm ơn, để mãi nhớ ơn người Lính miền Nam. Không có các anh, tôi đã không có được những ngày thiếu niên thanh bình, hạnh phúc đó! Xin “*viết tên người trong trái tim tôi*”!

Không biết khi nào thì có những “*lớp hè*” nhưng trong những ngày hè (đầu thập niên 40s?) của cậu thiếu niên (nhà văn) Mai Thảo (1927–1998), bố mẹ ông đã mướn một sinh viên từ Hà Nội xuống Nam Định, ăn ở nhà ông, để dạy các anh em ông học–hè. Các anh chị quá lớn thì tôi không nhớ, chỉ nhớ vài ba anh chị trên tôi, và tôi, chúng tôi đều đi học–hè. Bắt đầu từ đệ lục, đệ ngũ: học Toán, đến đệ tam, học thêm Lý Hóa. Chúng tôi đi học–hè vì thích chứ thầy mẹ tôi không ép đũa nào cả. Khác với ông Thanh Sơn “*mỗi năm đến hè lòng man mác buồn*”, tôi thì “*mỗi năm đến hè lòng vui... thấy mờ*”! Bởi vì, tuy nghỉ hè, nhưng mình vẫn gặp bạn (học–hè), vẫn tranh nhau “*đũa nào giải toán trước*”, vẫn rủ nhau đạp xe vòng quanh tỉnh nhỏ, đã thế không cần phải tú thời “*quần xanh, áo trắng*”, muốn mặc gì thì mặc, mà không bị cấm túc!

“*Học–hè*”, thú nhất, là vừa học, vừa chơi!

Mùa hè ở đây, buồn nhất là khi qua những ngôi trường! Mà không chỉ ở đây, ở đâu thì cũng vậy. Không còn cái không khí rộn rã, sinh động thường nhật (trừ cuối tuần), thay vào đó là sự lặng im, trống vắng đến rộn người! Trống từ lớp học trống ra sân trường!

Vắng từ mái ngói vắng xuống hàng hiên. Tôi đã có rất nhiều lần buồn như thế nhưng buồn nhất, phải là lần trở lại tình lý năm xưa trong mấy ngày hè năm 1976!

Cuối trung học, tôi lên Sài Gòn, bỏ lại sau lưng “trường xưa, bạn cũ”, vài năm sau, thầy mẹ tôi cũng dọn nhà lên sống với các con. Sau một năm đại học gián đoạn bởi... “hòa bình”, hè 1976, khi 2 đứa thi đỗ, thằng bạn nôi khổ chung trường, khác khoa, mời tôi về lại quê xưa, ở nhà bạn (hai gia đình chúng tôi rất thân) chơi vài ngày. Tôi rất lầy làm hoan hỉ tuy cũng hơi “quợn” vì “về đó, rủi tụi nó bắt... Cậu thì mày làm sao?”, bạn tôi cười: “hông có sao đâu, mày có giấy tờ đảng hoàng mà”. Để yên tâm, tôi xin bạn tôi cho thêm một thằng bạn (của tôi) “đi hè” chung, tay này đô con, “ai muốn bắt tôi thì phải bước qua xác chết của nó”. Chúng tôi đi xe đò. Lâu quá, tôi mới có dịp đi xe đò, ruộng lúa xanh tươi ngày xưa, bây giờ ủ ê vàng vọt! Đây là lần đầu tôi “trở về mái nhà xưa” sau mấy năm đi biệt. Một buổi trưa, bạn tôi và tôi, hai đứa lang thang qua những “con đường mộng hoa xưa”, tôi ngậm ngùi nhìn lại căn nhà cũ, ngậm ngùi ngó lại phố hàng xưa. “Ruộng dâu” chưa biên thành “biển xanh” nhưng đã tang thương quá đỗi! Mới hơn một năm “giải phóng” mà đã toi tả thế này! Mặt người như mặt đường: lạnh lùng, tăm tối! Mặt đường như mặt người: khô khốc, thê lương!

Và cuối cùng, chúng tôi, tôi, cũng đi thăm lại trường xưa. Bạn tôi thì đã quen nhưng tôi: không thấy thì thôi, thấy rồi, chỉ thêm buồn người, buồn bã! Ngôi trường yêu dấu của tôi, trong những ngày hè 1976 ấy, trông như một... nghĩa trang đìu hiu, quạnh quẽ! Người buồn, cảnh lại buồn hơn buồn người!

“Những thầy cô năm cũ / Hồn ở đâu bây giờ”?

Vài ngày sau, chúng tôi quay lại Sài Gòn. Tối đó, ở nhà mình, tôi chép lại bài thơ ghi trên bao thuốc lá, qua 250 cây số xe-đò:

T trở về mái trường xưa

Cùng N.P.H

*Có còn gì không, khi anh trở về?
Nắng vàng hơn một nửa đường xe
Bóng cây vắng bóng chiều trong đó
Gió lốc mù khơi, bụi tứ bề!*

*Anh lạnh bàn chân thăm phố xưa
Nhớ từng kỷ niệm của ngày thơ
Đâu rồi tiếng nói cười quen thuộc
Hay đã chôn theo với lá cờ?!!!*

Anh qua trường cũ lòng im hơi

*Mùa chửa về nhưng lá đã rơi
Nhện thả tơ giăng đầy lớp học
Buồn như cung điện đế đô Hời!*

.....

*Chẳng còn gì đâu khi anh trở về!
Nên dài thêm mấy đoạn đường xe
Anh mời bạn kéo vài hơi thuốc
Khói ám hai đồng hương cố tri*

Tháng 8/1976

BP

01/08/2023

() thơ Đinh Hùng*

*Nguồn: Internet eMail by **th** chuyển*

*Đăng ngày Thứ Ba, August 1, 2023
Ban Kỹ Thuật Khóa 10A-72/SQTB/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*